

STÁTNÍ ZDRAVOTNÍ ÚSTAV

Doporučení pro cestovatele do Brazílie

Stručný přehled základních doporučení pro cestovatele do Brazílie.

Zika virus, horečka dengue, horečka chikungunya

Tato onemocnění jsou přenášena bodnutím komárů druhu *Aedes*, kteří jsou aktivní během dne, zejména ráno a večer. Komáři žijí v blízkosti lidských obydlí, líhniště mají tam, kde jsou jakékoliv zbytky vody (podložní misky pod květináči, pneumatiky aj.)

Návštěva oblastí s výskytem těchto virů (téměř všechny země subtropů a tropů) není nijak omezována, ať jde o aktivity cestovatelské nebo obchodní. Výjimkou jsou země s výskytem Zika viru, u kterého je podezření na souvislost onemocnění těhotných se závažnými neurologickými následky u vyvíjejícího se plodu (postižení mozku).

Těhotné ženy

Těhotné ženy by se měly vyhnout cestám do zemí s aktuálním výskytem onemocnění Zika virem, tj. v současnosti i Brazílii.

Pokud těhotná podstoupí cestu do rizikové oblasti, je nutné, aby po návratu upozornila svého ošetřujícího gynekologa na možnost, že mohla být v kontaktu s virem Zika.

V případě těhotenství partnerky muže, který navštívil oblast s výskytem Zika viru nebo prodělal onemocnění Zika virem, je doporučeno zachovat sexuální zdrženlivost, ev. praktikovat chráněný sex s kondomem do konce těhotenství.

Sexuální kontakt

V zemích, kde se nevyskytuje komár - přenašeč, byl popsán přenos viru Zika z muže na ženu pravděpodobně sexuálním kontaktem, proto je doporučeno i po návratu ze zemí s výskytem Zika viru nebo po onemocnění Zika virem praktikovat sex s použitím kondomu - v tuto chvíli není zcela jasné, jak dlouho, zatím je doporučováno 6 měsíců.

Plánované otěhotnění

U žen, které navštíví zemi s výskytem Zika viru a nemají žádné zdravotní obtíže, je doporučeno počkat s otěhotněním minimálně 8 týdnů po návratu. Ženám, které nejsou těhotné a během pobytu nebo po návratu prodělají horečnaté onemocnění či mají jiné zdravotní obtíže, je doporučeno po návratu navštívit nejbližší pracoviště specializované na infekční nemoci. V tomto případě jsou doporučení pro plánování těhotenství individuální, dle výsledků vyšetření, zdravotního stavu a konečné diagnózy.

Cestování osob s chronickým onemocněním nebo poruchou imunity

Osoby, které mají závažné chronické onemocnění nebo poruchu imunity, by měly před cestou konzultovat svého lékaře a odborníka na cestovní medicínu, kteří doporučí vhodná preventivní opatření před možnou nákazou nejen virem Zika.

Ochrana před poštípáním komáry je základem prevence onemocnění a zahrnuje:

červený (doporučeny jsou světlé barvy), který kryje maximum těla - dlouhé rukávy, nohavice,

užití repelentů vhodných do tropů,

repelenty mají být aplikovány na kůži, která není chráněna oděvem, lze je aplikovat i na oděv; doporučené účinné repelenty obsahují DEET (diethyltoluamid) nebo IR 3535 nebo Icaridin; repelenty musí být aplikovány přesně podle doporučení výrobce,

užití bariér jako jsou sítě v oknech, zavřená okna, zavřené dveře,

ne v místnosti používat insekticidy (elektrické odpařovače),

ne-li místnost klimatizovaná, spát či odpočívat pod moskytiérou (nejlépe impregnovanou repelentem), i během dne, kdy jsou komáři *Aedes* neaktivnější,

hledávat a ničit potenciální lůžiska moskytů vyprázdňováním, vyčištěním a zakrytím nádob, kde mohou zůstat i velmi malá množství vody (kyblíky, vázy, květináče, pneumatiky apod.).

Malárie

Malárie se v Brazílii vyskytuje endemicky.

Ve městech Rio de Janeiro, Brasília, Salvador, Belo Horizonte a São Paulo se malárie nevyskytuje.

Při plánování návštěvy jiných míst je nutná konzultace s odborníkem na cestovní medicínu.

Očkování

Je doporučeno zkontrolovat platnost očkování proti tetanu a jiným nemocem, která jsou absolvována v rámci pravidelného očkování v ČR: zejména proti záškrtu, černému kašli, spalničkám a dětské obrně.

Pro vstup do Brazílie není vyžadováno žádné povinné očkování pro cestovatele.

Doporučené očkování:

- **Meningokoková onemocnění**

- Doporučeno očkování tetravalentní vakcínou proti meningokokům séro skupiny A,C,W,Y; onemocnění se přenáší vzduchem, rizikem je mnoho lidí na jednom místě, zvýšená fyzická zátěž.

- **Virové hepatitidy**

- Virová hepatitida A - přenosná vodou, potravinami a kontaktem
- Virová hepatitida B - přenosná krví, sexuálním stykem

Po očkování proti meningokokům a virovým hepatitidám je doporučeno omezení fyzické zátěže a zákaz požívání alkoholu po dobu 2 dnů. K tomu, aby bylo očkování účinné, je v některých případech potřeba více dávek, proto je nutné očkování plánovat s dostatečným časovým předstihem před odjezdem (minimálně 2 měsíce).

- **Žlutá zimnice:**

- ve městech Rio de Janeiro, Salvador a São Paulo není očkování proti žluté zimnici potřeba, protože v těchto místech se žlutá zimnice aktuálně nevyskytuje. Nicméně v případě, že se cestovatelé rozhodnou navštívit v Brazílii přírodní zajímavosti v zalesněných, zemědělských nebo křovinatých oblastech (národní park Iguazú, Amazonie, Pantanal aj.) nebo města Brasília a Belo Horizonte, je podle WHO očkování proti žluté zimnici doporučeno. Žlutá zimnice je virové onemocnění přenášené komáry s 50-60% smrtelností. V přírodě je zdrojem nákazy nemocná opice (pralesní, džunglový typ onemocnění), ve městech je zdrojem nákazy člověk (městský typ onemocnění). V brazilských městech se v současnosti žlutá zimnice nevyskytuje, ale jsou zaznamenány ojedinělé výskyty onemocnění opic v přírodě.

Očkování proti žluté zimnici se v ČR provádí v centrech cestovní medicíny, po očkování je doporučeno 10 dnů omezení fyzické zátěže, nepít alkohol.

Virus žluté zimnice je přenášen stejně jako Zika virus, virus horečky dengue a virus horečky chikungunya komáry druhu *Aedes* - kromě očkování je doporučena prevence poštípání komáry - viz výše.

Další doporučení pro cestovatele

Hygienická opatření

Pečlivé dodržování osobní hygieny, mytí rukou vodou a mýdlem (použití desinfekčních gelů) před konzumací potravin a po použití toalety.

Jíst pouze bezpečné potraviny (dostatečná tepelná úprava, ovoce loupané atd.), pít pouze hygienicky nezávadnou vodu (balená, případně chemicky ošetřená - dezinfikovaná).

Kontakty

Vyhýbat se kontaktům se zvířaty (riziko vztekliny).

Vyhýbat se sexuálním kontaktům s neznámými partnery.

Cestovní lékárnička

Nezapomenout cestovní lékárničku s léky, které bere cestovatel dlouhodobě a léky první pomoci při průjmovém či horečnatém onemocnění, alergii nebo poranění.

Zdravotní pojištění

Před cestou nezapomenout na cestovní pojištění s dostatečným krytím nákladů na zdravotní péči.

Při zdravotních obtížích

Pokud cestovatel prodělá během pobytu nebo po návratu horečnaté onemocnění nebo má jiné zdravotní obtíže, měl by navštívit nejbližší odborné pracoviště zabývající se importovanými nákazami, tj. infekční oddělení.

duben 2016, Oddělení epidemiologie infekčních nemocí, CEM - SZÚ